Asiantuntijalausunto: Alkoholi- ja alkoholijuomaverolaki

14.10.2025

Heikki Luoto

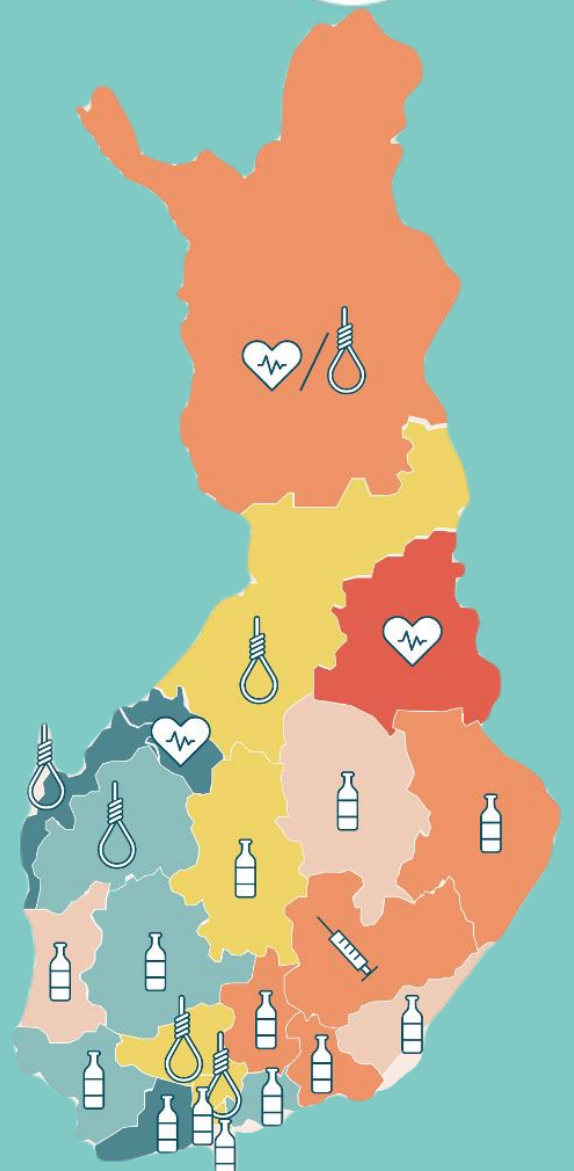
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Alkoholilla on kaksi päävaikutusta toimivaan kansantalouteen

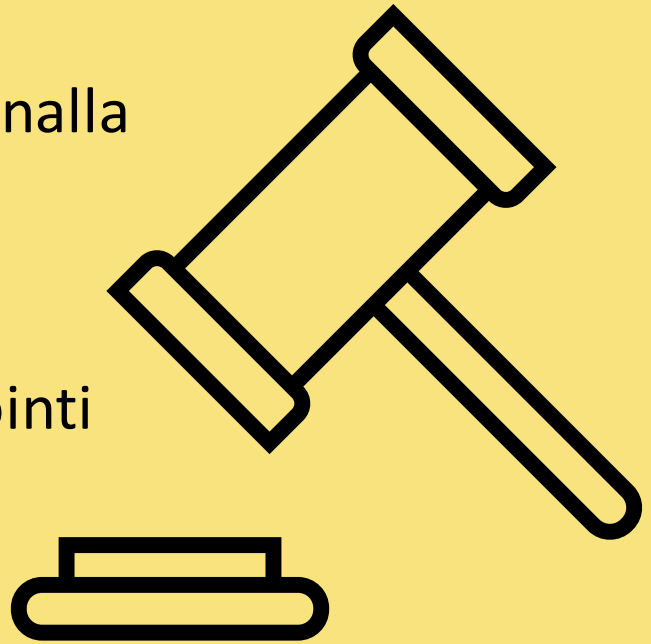
1. **Alkoholi lisää julkisen sektorin kustannuksia.** Esimerkiksi terveydenhuollossa, lastensuojelussa, poliisissa tai oikeuslaitoksessa

2. **Alkoholi vähentää veronmaksajien määrää.** Alkoholi heikentää tuottavuutta ja vaikuttaa kielteisesti väestön terveyteen sekä työ- ja toimintakykyyn sekä aiheuttaa ennen aikaisia kuolemia.

Miten lainsäätäjä voi ehkäistä alkoholihaittoja?

- **Maailman terveysjärjestö WHO** on todennut, että laajaan tutkimusnäyttöön pohjautuen väestötasolla kustannustehokkaimmiksi keinoiksi alkoholihaittojen ehkäisemiseksi seuraavat:
  - **Hinnan sääntely** esimerkiksi veropolitiikalla tai minimihinnalla
  - **Saatavuuden sääntely** esimerkiksi aukioloaikojen ja myyntipaikkojen määrän rajoittamisella
  - **Markkinoinnin sääntely** esimerkiksi kieltämällä markkinointi nuorten suosimissa paikoissa ja medioissa sekä pakolliset terveysmerkinnät tuotteissa

Alkoholin valmisteveron indeksointi

Miksi alkoholin verotus kannattaa?

- **Verotuksesta saadaan taloudellista tuottoa valtiolle**
- **Ostovoimaan suhteutettu korkea alkoholin hinta** pienentää kulutusta ja alkoholista aiheutuvia terveyshaittoja sekä vähentää mm. terveydenhuollon kuormitusta
- **Inflaatio heikentää ajan myötä valmisteverojen reaalista arvoa**, mikä vähentää niiden tehoa kulutuksen hillitsemisessä ja verotulojen keräämisessä
- **Verokantojen automaattiset tarkistukset** varmistavat, että verot pysyvät inflaation tahdissa ja niiden haittoja vähentävä vaikutus säilyy

Ehkäisevä päihdetyö EHYT:

- kannattaa alkoholin valmisteveron sitomista indeksiin.

Saatavuuden muutokset ohjanneet kulutusta

Vuosina 2017–2024

- Etyylialkoholista valmistettujen juomasekoitusten osuus kaikista juomasekoituksista kasvoi **19 prosentista 84 prosenttiin.**
- Juomasekoitusten vähittäismyynti lisääntyi kaikkiaan (etyylialkoholipohjaiset + käymisteitse valmistetut yhteensä) **82 prosenttia** ja etyylialkoholipohjaisten juomasekoitusten vähittäismyynti **720 prosenttia.**
- Alkoholijuomien vähittäismyynti väheni oluen (**–14 %**), viinin (**–9 %**) ja väkevien (**–17 %**) osalta.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT:

- hallituksen esittämiä korotuksia alkoholin valmisteveroon.
- esittää, että korotusta painotetaan juomiin, joiden saatavuutta laajennettiin Alkosta päivittäistavarakauppoihin alkoholilain muutoksella kesällä 2024.

Etämyynti riskinä veropohjalle

Huoli ulkomaisen tuonnin lisääntymisestä ja etämyynti (HE 131/2025)

- Voi heikentää **alkoholiverokertymää** ja rajoittaa **veronkorotusten liikkumavaraa**
- **Veron periminen verkkokaupasta epävarmaa**, tehovalvonta kallista ja resursoimatonta
- **Halvempi verkkokauppa** voi syrjäyttää kotimaisia, verot asianmukaisesti maksavia toimijoita
- **Verotuksen ohjausvaikutus ja mahdollisuudet vähentää alkoholihaittoja voivat heikentyä**

Ehkäisevä päihdetyö EHYT:

- esittää huolen alkoholin valmisteveron ohjausvaikutus heikkenee, jos alkoholin etämyyntiä ulkomailta avataan (HE 131/2025).

Haittaveron tuottojen korvamerkintä ehkäisyyn

- Alkoholiveron osalta verotuottoarvio vuodelle 2026 on **1 447 miljoonaa euroa** ja tupakkaveron tuottoarvio **1115 miljoonaa euroa**. Rahapelien osalta tuottoarvio on **594 miljoonaa euroa** (sis. rahapelitoiminnan tuotto 450 milj. ja arpajaisvero 144 milj.).
  - Yhteensä nämä päihteisiin ja rahapeleihin liittyvät valtion tuotot ovat arviolta **3,15 miljardia euroa** vuonna 2026.
- Haittatoimialoilta saatavat tuotot ovat monisatakertaisia verrattuna ennaltaehkäisyyn kohdentuviin panostuksiin.
- Tupakkalain 27 § pykälän mukainen korvamerkintä voi toimia mallina (laki oli voimassa 1977-2009
  - ”Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa käytetään tupakoinnin ehkäisytyöhön sekä 7 luvussa tarkoitettuun tutkimus-, seuranta- ja valistustoimintaan”).

Ehkäisevä päihdetyö EHYT:

- **esittää, että käynnistetään selvityksen haittaverojen (alkoholi- ja tupakkavero) ja rahapelituottojen kohtuullisen osuuden ohjaamisesta haittojen ehkäisyyn**, joko korvamerkinnän, julkisen talouden kirjauksen tai vastuullisuusmaksumallin kautta.

Kiitos!

Lisätietoja:

Heikki Luoto
Kehitysjohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
heikki.luoto@ehyt.fi
p. 0503688894